

Eigen regie en onvrijwillige zorg: kan dat samengaan?

Prof. dr Cees Hertogh

2 december 2021 Zorgsalon Tilburg

Department of Medicine
for Older People

Regie?

- Het beheer van goederen
- Spelleiding, “de zorg voor de goede uitvoering der stukken”

Eigen regie...

Vermogen van een persoon om zelf sturing te geven aan zijn leven

Vermogen van een persoon om zelf te bepalen op welke wijze hij zijn leven wil inrichten en hoe de zorg en/of de begeleiding bij eventuele ziekte wordt ingevuld

Paradox: recht op zorg vanuit WLZ (artikel 3.2.1)

- Behoefte aan permanent toezicht ter voorkoming van escalatie of ernstig nadeel;
- Behoefte aan 24 uur per dag zorg in nabijheid ter voorkoming van ernstig nadeel;

- → vanwege fysieke problemen
- → Vanwege zware REGIEPROBLEMEN

Paradox: recht op zorg WLZ (artikel 3.2.1)

- Behoefte aan permanent toezicht ter voorkoming van escalatie of ernstig nadeel;
- Behoefte aan 24 uur per dag zorg in nabijheid ter voorkoming van ernstig nadeel;

- → vanwege fysieke problemen somatische zorg 30%
- → Vanwege zware REGIEPROBLEMEN psychogeriatrische zorg 70%

Uitdaging voor de zorgverlening:

- Zoeken naar (dynamische) balans en afstemming!
- Waar kan regie op een veilige en betekenisvolle manier gegeven worden?
- Waar moet regie worden overgenomen?
- Dilemma: client safety \leftrightarrow dignity of risk

De waarde van vrijheid

- Negatieve vrijheid: de vrijheid van
- Positieve vrijheid: de vrijheid tot

Negatieve vrijheid

- ‘De enige vrijheid die deze naam verdient is die waarbij wij ons eigenbelang op onze eigen manier nastreven.’

– *John Stuart Mill*

- ‘Val me niet lastig met je paternalistische bemoeizucht; over mijn eigen zaken beslis ik zelf.’

– *Gerrit Manenschijn*

Keuzevrijheid als kern van autonomie en waardigheid

“De menselijke vermogens van waarnemen, oordelen, onderscheidend denken, mentale activiteit en zelfs morele voorkeur worden alleen toegepast tijdens het maken van een keuze. Wie iets doet omdat het nu eenmaal gewoonte is, maakt geen keuze. (...) Wie zijn levensweg laat bepalen door de wereld of door zijn omgeving heeft geen ander vermogen nodig dan dat van na-apen. Wie daarentegen zijn eigen weg kiest, gebruikt al zijn vermogens.”

(John Stuart Mill, On Liberty, 1859)

Keerzijde van negatieve vrijheid

- Applebaum: ‘the right to rot’
- Agich: ‘the right to be left alone’
- Loewi: ‘patient abandonment’

Keerzijde van negatieve vrijheid

- Opportunity concept \neq exercise concept
- Verkeer?
- Opvoeding?
- Zorg?
- Tucht recht over bemoeizorg

Positieve vrijheid

- De vrijheid tot inzet van eigen vermogen
- Zelfverwezenlijking en ontplooiing
- Zorg kan een belangrijke (vormende) bijdrage zijn
- Goede zorg is als goed ouderschap (parentalisme)

Eigen regie en vrijheid:

- Alleen betekenisvol als je daarin je vermogen tot vormgeving kunt ontplooiën
- Alleen betekenisvol als je er iets voor terugkrijgt
- Focus dus vooral op persoonlijke mogelijkheden
- Veronderstelt dat je de ander kent: → clientperspectief

Onvrijwillige zorg

- Een manier van ingrijpen die een aantasting betekent van fundamentele rechten, zoals het recht op vrijheid en het recht op eerbiediging van het privé leven
- Zorg waaraan instemming ontbreekt of die verzet oproept
- → doorwerking van negatieve vrijheid in wereld van de zorg

**De weigeraar
staat sterker dan de
Samaritaan!**

Evaluatiecommissie:

Naarmate een wettelijke regeling verder weg ligt van de opvattingen en het ethisch besef van de hulpverleners die de regeling moeten toepassen, nemen de kansen op succesvolle implementatie van de regeling af.

Commissie evaluatie regelgeving, 2002.

The concept of restraint in nursing home practice: a mixed-method study in nursing homes for people with dementia

Sandra A. Zwijsen,¹ Marja F. I. A. Depla,¹ Alistair R. Niemeijer,¹ Anneke L. Francke^{2,3}
and Cees M. P. M. Hertogh¹

¹Department of Nursing Home Medicine| EMGO Institute for Health and Care Research, VU Medical Center, Amsterdam, The Netherlands

²NIVEL, Netherlands Institute for Health Services Research, Utrecht, The Netherlands

³Department of Public and Occupational Health| EMGO Institute for Health and Care Research, VU Medical Center, Amsterdam, The Netherlands

ABSTRACT

Introduction: Although in most developed countries the use of restraints is regulated and restricted by law, the concept of restraint in nursing home care remains ambiguous. This study aims to explore how care professionals and family members of nursing home residents with dementia in the Netherlands experience and define the concept of restraint.

Methods: Individual interviews were held with relatives (n = 7) and key persons (n = 9) in seven nursing homes. We also conducted eight focus group discussions with nursing home staff. In addition, a structured questionnaire was administered to the nurses of participating nursing homes.

Vrijheidsbeperking: interne moraliteit

- Relatie tot intentie
- Relatie tot belevingsperspectief
- Relatie tot toestemming
- Relatie tot goede zorg

Nieuw in de WZD

maatregelen waarmee toezicht op de cliënt wordt gehouden.

beperkingen in de vrijheid het eigen leven in te richten, die tot gevolg hebben dat de cliënt iets moet doen of nalaten.

→ Kunnen de eigen regie van de cliënt juist ondersteunen, maar vragen afstemming op het belevingsperspectief

→ Wegingskader